

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Н. SAUGMANDSGAARD ØE
представено на 11 февруари 2021 година¹

Дело C-535/19

А

в присъствието на:
Latvijas Republikas Veselibas ministrija

(Преюдициално запитване, отправено от Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд, Латвия)

„Преюдициално запитване — Гражданство на Съюза — Право на свободно движение и на свободно пребиваване на територията на държавите членки — Икономически неактивен гражданин на Съюза, напуснал своята държава членка по произход, за да се установи в приемаща държава членка с цел събиране на семейството — Отказ за включване в системата за социална сигурност на приемащата държава членка и за поемане на обезщетенията за обществено здравно обслужване — Директива 2004/38/ЕО — Член 7, параграф 1, буква б) — Условие лицето да разполага с „пълно здравно застрахователно покритие“ — Понятие „неприемлива тежест“ — Член 24 — Право на равно третиране — Регламент (ЕО) № 883/2004 — Член 3, параграф 1, буква а) — Понятие „обезщетение за болест“ — Член 4 и член 11, параграф 3, буква д) — Обхват — Действителна интеграционна връзка с приемащата държава членка — Последици“

I. Въведение

1. Настоящото дело е относно правото на икономически неактивен гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, като се е преместил в държава членка с цел събиране на семейството, да бъде включен към системата за социална сигурност на тази държава и да получава обезщетенията за здравно обслужване, които се поемат от държавата.

2. Това дело повдига отново въпроса за взаимодействието между Директива 2004/38/ЕО² и Регламент (ЕО) № 883/2004³, но в различен контекст. В три предходни дела⁴ заинтересованите граждани на Съюза не са отговаряли на определените в Директива 2004/38 изисквания за получаване на право на законно пребиваване в приемащата държава членка, а именно да

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕО, 68/360/ЕО, 72/194/ЕО, 73/148/ЕО, 75/34/ЕО, 75/35/ЕО, 90/364/ЕО, 90/365/ЕО и 93/96/ЕО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77 и поправки в ОВ L 229, 2004 г., стр. 35 и ОВ L 197, 2005 г., стр. 34; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

³ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12), изменен с Регламент (ЕС) № 1372/2013 на Комисията от 19 декември 2013 г. (ОВ L 346, 2013 г., стр. 27) (наричан по-нататък „Регламент № 883/2004“).

⁴ Вж. решения от 11 ноември 2014 г., Dano (C-333/13, наричано по-нататък „решение Dano“, EU:C:2014:2358), от 15 септември 2015 г., Alimanovic (C-67/14, наричано по-нататък „решение Alimanovic“ EU:C:2015:597) и от 25 февруари 2016 г., García-Nieto и др. (C-299/14, наричано по-нататък „решение García-Nieto“ EU:C:2016:114).

разполагат с *достатъчно средства* и с *пълно здравно застрахователно покритие*. Те не са разполагали с такива средства, а единият от тях е влязъл на територията на приемащата държава членка с цел, квалифицирана като „социален туризъм“, само за да получава социални помощи. Поради това Съдът стига до извода, че предоставянето на социални помощи в приемащата държава членка наравно с местните граждани може да бъде отказано на тези граждани на Съюза, ако не са пребивавали законно в продължение на пет години и не са получили право на постоянно пребиваване.

3. По настоящото дело обаче гражданинът на Съюза отговаря на *двете* изисквания и така възниква въпросът дали от това следва, че той има право на равно третиране с гражданите на приемащата държава членка по отношение на достъпа до финансираното от държавата здравно обслужване.

4. Може ли в името на запазването на финансовото равновесие на своята система за социална сигурност приемащата държава членка все пак да откаже да го включи към тази система и да му предостави такова здравно обслужване на равни начала със собствените си граждани, като се основава на условието лицето да разполага с *пълно здравно застрахователно покритие*?

5. Това е основният въпрос, отправен от Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд, Латвия) в рамките на спор между италиански гражданин и Latvijas Republikas Veselības ministrija (Министерство на здравеопазването на Република Латвия, наричано по-нататък „латвийското министерство на здравеопазването“. Въпросът е от съществено значение както за държавите членки, така и за гражданите на Съюза.

6. Въз основа на анализ на Директива 2004/38 и на Регламент № 883/2004 и в светлината на практиката на Съда ще предложи на Съда да постанови, че на икономически неактивен, но отговарящ на условията по член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38 гражданин на Съюза, който е преместил центъра на всичките си интереси в приемаща държава членка и който има действителна интеграционна връзка с нея, не може систематично да бъде отказвано включване в системата за социална сигурност на тази държава членка и получаване на обезщетения за здравно обслужване, които се поемат от държавата, при същите условия, както за местните граждани, на основание че не работи като заето или самостоятелно заето лице в нея.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

1. Регламент № 883/2004

7. Член 2, параграф 1 от Регламент № 883/2004 предвижда:

„Настоящият регламент се прилага към граждани на държава членка, лица без гражданство и бежанци, които пребивават в държава членка, които са или са били подчинени на законодателството на една или повече държави членки, както и към членовете на техните семейства и към преживелите ги лица“.

8. Член 3 от този регламент е озаглавен „Материален обхват“ и параграфи 1 и 5 от него гласят:

„1. Настоящият регламент се прилага към всички законодателства относно следните клонове на социална сигурност:

а) обезщетения за болест;

[...].

5. Настоящият регламент не се прилага за:

а) социалното или медицинско подпомагане, или;

[...]“.

9. Член 4 от посочения регламент, озаглавен „Равно третиране“, гласи:

„Освен ако друго не е предвидено в настоящия регламент, лицата, за които се прилага настоящият регламент, получават същите обезщетения и имат същите задължения съгласно законодателството на която и да е държава членка, както нейните граждани“.

10. Съгласно член 11 от същия регламент:

„1. Лицата, за които се прилага настоящият регламент, са подчинени на законодателството само на една държава членка. Това законодателство се определя в съответствие с настоящия дял.

[...]

3. Съгласно членове 12—16:

а) спрямо лице, осъществяващо дейност като наето или като самостоятелно заето лице в една държава членка се прилага законодателството на тази държава членка;

[...]

д) всяко друго лице, към което букви а) — г) не се прилагат, е подчинено на законодателството на държавата членка по пребиваване, без да се засягат останалите разпоредби на настоящия регламент, гарантиращи му обезщетения съгласно законодателството на една или повече други държави членки.

[...]“.

2. Директива 2004/38

11. Директива 2004/38 отменя по-специално директиви 90/365/ЕИО⁵, 90/366/ЕИО⁶ и 90/364/ЕИО⁷, които са се отнасяли до правата на пребиваване съответно на пенсионерите, студентите и други неактивни лица.

5 Директива на Съвета от 28 юни 1990 г. относно правото на пребиваване на зетите лица и на самостоятелно зетите лица, които са преустановили професионалната си дейност (ОВ L 180, 1990 г., стр. 28).

6 Директива на Съвета от 28 юни 1990 година относно правото на пребиваване на студентите (ОВ L 180, 1990 г., стр. 30).

7 Директива на Съвета от 28 юни 1990 година относно правото на пребиваване (ОВ L 180, 1990 г., стр. 26).

12. Съображения 9 и 10 от тази директива гласят:

- (9) Гражданите на Съюза следва да имат право на пребиваване в приемащата държава членка за период не по-дълъг от три месеца, без да зависят от никакви условия или формалности, освен изискването да притежават валидна лична карта или паспорт, без да се засяга по-благоприятното третиране, приложимо по отношение на търсещите работа лица, както се отчита от съдебната практика на Съда на Европейските общности.
- (10) Лица, които упражняват правото си на пребиваване, не следва да се превръщат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка по време на първоначалния период на пребиваване. Поради това правото на пребиваване за гражданите на Съюза и членовете на техните семейства за период по-дълъг от три месеца следва да подлежи на определени условия“.

13. Член 7, параграф 1 от посочената директива гласи:

„Всички граждани на Съюза имат право да пребивават на територията на друга държава членка за срок, по-дълъг от три месеца, ако те:

- а) са работници или самостоятелно заети лица в приемащата държава членка; или
- б) притежават достатъчно средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване и притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка; или
- в) – са записани в частно или държавно учебно заведение, акредитирано или финансирано от приемащата държава членка въз основа на нейното законодателство или административна практика, с основната цел да преминат курс на обучение, включително професионално обучение, и
- притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка и убедят съответните национални власти, посредством декларация или други равностойни средства, избрани от тях, че притежават достатъчни финансови средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване; или
- г) са членове на семейството, придружаващи или присъединяващи се към гражданин на Съюза, който отговаря на условията, посочени в букви а), б) или в)“.

14. Съгласно член 14, параграфи 1, 2 и 4 от същата директива:

„1. Гражданите на Съюза и членовете на техните семейства притежават правото на пребиваване, предвидено в член 6, дотогава, докато не се превърнат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка.

2. Гражданите на Съюза и членовете на техните семейства притежават правото на пребиваване, предвидено в членове 7, 12 и 13, дотогава, докато отговарят на условията, посочени в тези членове.

[...]

4. Чрез дерогация от параграфи 1 и 2 и без да се засягат разпоредбите на глава VI, мярката експулсиране не може в никакъв случай да се предприеме по отношение на граждани на Съюза или членове на техните семейства, ако:

[...]

б) гражданите на Съюза са влезли на територията на приемащата държава членка, за да търсят заетост. В този случай гражданите на Съюза и членовете на техните семейства не могат да бъдат експулсирани, докато гражданите на Съюза могат да представят доказателства за това, че продължават да търсят заетост и за това, че имат реален шанс да бъдат наети на работа“.

15. Член 24 от Директива 2004/38 е озаглавен „Еднакво третиране“ и гласи:

„1. При спазване на конкретните разпоредби, изрично предвидени в Договора и вторичното законодателство, всички граждани на Съюза, които пребивават въз основа на настоящата директива на територията на приемащата държава членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава членка в рамките на обхвата на приложение на Договора. Това право се разпростира и включва членовете на семейството, които не са граждани на държава членка и които имат право на пребиваване или постоянно пребиваване.

2. Чрез дерогация от параграф 1 приемащата държава членка не се задължава да предостави право на социално подпомагане през първите три месеца на пребиваване или при необходимост, по-дългия срок, регламентиран в член 14, параграф 4, буква б), нито се задължава преди придобиването на право на постоянно пребиваване да отпусне финансова помощ за издръжка за обучение, включително и за професионално обучение, състояща се от безвъзмездна помощ или студентски заеми за лица, различни от работници или самостоятелно заети лица, които запазват такъв статус и членове на техните семейства“.

Б. Латвийското право

16. Член 17 от Ārstniecības likums (Закон за здравното обслужване), в редакцията му в сила към момента на фактите по делото в главното производство, е гласял:

„1. В съответствие с условията и реда, определени от Министерския съвет, здравното обслужване, финансирано от общия държавен бюджет и със средствата на получателя на обслужването, се предоставят на следните лица:

- 1) латвийските граждани;
- 2) лицата, които не са латвийски граждани;
- 3) гражданите на държавите — членки на Европейския съюз, на Европейското икономическо пространство и на Конфедерация Швейцария, които пребивават в Латвия, поради това че работят като заети или самостоятелно заети лица, както и членовете на техните семейства;
- 4) чужденците, които са получили право да пребивават постоянно в Латвия;

[...]

3. В съответствие с условията и реда, определени от Министерския съвет, лицата, които са съпрузи на латвийски граждани и на лица, които не са латвийски граждани и които имат разрешение за временно пребиваване в Латвия, имат право на безплатни акушерски грижи, финансирани от общия държавен бюджет и със средствата на получателите на грижите.

[...]

5. Лицата, които не са посочени в параграфи 1, 3 и 4 от настоящия член, получават здравно обслужване срещу заплащане“.

17. Съгласно Член 7 от *Veselības aprūpes finansēšanas likums* (Закон за финансирането на здравното обслужване), в редакцията му в сила към момента на фактите по делото в главното производство:

„Всяко лице има право на спешна медицинска помощ. Условията и редът за това се определят от Министерския съвет“.

III. Спорът в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

18. В края на 2015 г. италианският гражданин А напуска Италия, за да се установи в Латвия и да се присъедини към съпругата си с латвийско гражданство и двете им непълнолетни деца с латвийско и италианско гражданство.

19. Преди да замине, А е вписан в регистър на италианските граждани, които се установяват извън Италия за период от поне дванадесет месеца. Вписаните в този регистър лица са лишени от възможността да се ползват от здравно обслужване, осигурено от тази държава.

20. На 22 януари 2016 г. А подава молба до латвийската национална здравна служба да бъде вписан в регистъра на лицата, които се ползват от обществено здравно осигуряване, което им дава право на здравно обслужване, финансирано от Република Латвия, с други думи, да бъде включен към нейната система за социална сигурност, както и да му бъде издадена европейска здравноосигурителна карта⁸.

21. С решение от 17 февруари 2016 г. тази национална служба отхвърля исканията.

22. Това решение е потвърдено с решение от 8 юли 2016 г. на латвийското министерство на здравеопазването, тъй като А не е нито заето, нито самостоятелно заето лице в Латвия, а пребивава в тази страна въз основа на удостоверение за регистрация на гражданин на Съюза. Както беше потвърдено в съдебното заседание пред Съда, жалбоподателят за първи път намира работа в Латвия едва на 4 януари 2018 г. Поради това той не попадал в категорията на лицата по член 17, параграфи 1, 3 и 4 от Закона за здравното обслужване, които могат да се ползват от обществено здравно осигуряване, което дава право на финансирано от държавата здравно обслужване. Запитващата юрисдикция уточнява, че граждани на Съюза като А могат да се ползват само от акушерски грижи и спешна медицинска помощ, финансирани от държавата. Впрочем те могат да получават здравни грижи в рамките на общественото здравеопазване, но трябва да ги финансират със собствени средства.

⁸ Тази карта позволява на нейния притежател достъп до обществено здравно обслужване при временно пребиваване в една от двадесет и седемте държави — членки на Съюза, както и Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария, при същите условия и на същите цени, както осигурените в тези страни лица.

23. Жалбоподателят подава жалба срещу това решение до Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд, Латвия). Той я отхвърля, тъй като счита по същество, че макар А да пребивава законно в Латвия в съответствие с изискванията по член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38 и следователно той може да се позове на принципа на недопускане на дискриминация, прогласен в член 24, параграф 1 от тази директива, разлика в третирането може да бъде обоснована, тъй като се основава на обективни съображения и преследва легитимната цел за защита на публичните финанси. Такава разлика в третирането била и пропорционална, доколкото А имал право на спешна медицинска помощ, премиите за частните здравни осигуровки не били високи и освен това само след пет години можел да получи право на постоянно пребиваване, което щяло да му позволи достъп до здравно обслужване, което се поема от държавата.

24. С решение от 5 януари 2018 г. Administratīvā apgabaltiesa (Окръжен административен съд, Латвия) отхвърля жалбата срещу решението на първоинстанционния съд.

25. Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд), сезиран с жалба срещу решението от 5 януари 2018 г., приема, че за разрешаването на спора в главното производство е необходим отговор на Съда по реда на преюдициалното производство.

26. Запитващата юрисдикция посочва, че Законът за здравното обслужване транспонира член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38. Макар тази юрисдикция да няма никакви съмнения, че посочената директива е приложима, тя поставя въпроса за приложимостта на Регламент № 883/2004. Всъщност посочената юрисдикция счита за необходимо да се определи дали предоставяно от държавата здравно обслужване като това в Латвия попада в приложното поле на Регламент № 883/2004. Запитващата юрисдикция си задава този въпрос с оглед, първо, на финансирането на латвийската система за социална сигурност, което през 2016 г. се е осигурявало предимно от данъците, и второ, на изключването на „социалното или медицинско подпомагане“ от приложното поле на Регламент № 883/2004 съгласно член 3, параграф 5 от този регламент. Тази юрисдикция уточнява, че достъпът до финансираното от държавата здравно обслужване се предоставя в съответствие с обективни критерии и че латвийската система може да се опише като задължителна публична здравноосигурителна система.

27. Ако се приеме, че Регламент № 883/2004 е приложим, запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 11, параграф 3, буква д) от този регламент, съгласно който приложимото законодателство е това на държавата членка по пребиваване на заинтересованото лице, е пречка за това на жалбоподателя да се откаже включването към финансираната от държавата здравна система както в Италия, така и в Латвия и по този начин да бъде напълно лишен от достъп до такава защита.

28. Освен това запитващата юрисдикция посочва опасението си че принципът на недопускане на дискриминация, прогласен в член 18 ДФЕС и уточнен в член 24 от Директива 2004/38, както и в член 4 от Регламент № 883/2004, не е спасен. Струва ѝ се, че латвийското законодателство налага на икономически неактивните граждани на Съюза непропорционално ограничение на достъпа до задължителната обществена здравноосигурителна система.

29. Тази юрисдикция приема, че следва да се прецени конкретното положение на жалбоподателя. Тя подчертава по-специално, че А се е преместил в Латвия, за да се присъедини към семейството си, бил е заето лице в Италия, търсил е работа в Латвия, където има две непълнолетни деца с двойно гражданство — латвийско и италианско. Според посочената юрисдикция тези обстоятелства подкрепят наличието на тесни връзки на жалбоподателя с Република Латвия, които не позволяват да бъде автоматично изключен от общественото здравеопазване на тази държава.

30. Запитващата юрисдикция обаче признава, че съгласно член 24, параграф 1 от Директива 2004/38 гражданите на Съюза могат да изискват да бъдат третирани по същия начин, както гражданите на приемащата държава членка, само ако пребиваването им на територията на приемащата държава членка отговаря на условията по посочената директива. Запитващата юрисдикция посочва в това отношение, че А отговаря на условията за пребиваване по член 7, параграф 1, буква б) от тази директива, понеже разполага с достатъчно средства и пълно здравно застрахователно покритие в Латвия, като същевременно подчертава, че той е бил изключен от достъпа до обществено здравно осигуряване, което дава право на финансирано от държавата здравно обслужване. Ето защо тази юрисдикция иска да се установи дали обстоятелството, че гражданин на Съюза притежава пълно здравно застрахователно покритие, което е едно от предвидените от Директива 2004/38 условия за законосъобразност на пребиваването, може да обоснове отказа да бъде включен към обществената здравна система.

31. При тези обстоятелства Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- 1) Трябва ли да се счита, че общественото здравно обслужване е включено в понятието „обезщетения за болест“ по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент № 883/2004?
- 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос, допустимо ли е с оглед на член 4 от Регламент № 883/2004 и член 24 от Директива 2004/38 и с цел да се избегнат непропорционални искания за социалните обезщетения, предвидени, за да се гарантира здравното обслужване, държавите членки да отказват такива обезщетения — които се отпускат на техните граждани и на членовете на семейството на гражданин на Съюза с качеството на работник, намиращи се в същото положение — на граждани на Съюза, които към съответния момент нямат качеството на работници?
- 3) При отрицателен отговор на първия въпрос, допустимо ли е с оглед на членове 18 и 21 ДФЕС и на член 24 от Директива 2004/38 и с цел да се избегнат непропорционални искания за социални обезщетения, предвидени, за да се гарантира здравното обслужване, държавите членки да отказват такива обезщетения — които се отпускат на техните граждани и на членовете на семейството на гражданин на Съюза с качеството на работник, намиращи се в същото положение — на граждани на Съюза, които към съответния момент нямат качеството на работници?
- 4) Съвместимо ли е с разпоредбата на член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 положение, при което на гражданин на Европейския съюз, който упражнява правото си на свободно движение, се отказва правото да ползва обществени здравни услуги, финансирани от държавния бюджет, във всяка от засегнатите в разглеждания случай държави членки?
- 5) Съвместимо ли е с разпоредбите на член 18, член 20, параграф 1 и член 21 ДФЕС положение, при което на гражданин на Европейския съюз, който упражнява правото си на свободно движение, се отказва правото да ползва обществени здравни услуги, финансирани от държавния бюджет, във всяка от засегнатите в разглеждания случай държави членки?
- 6) Трябва ли законосъобразността на пребиваването по смисъла на член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38 да се разбира в смисъл, че предоставя на дадено лице право на достъп до системата за социална сигурност, както и в смисъл, че може да бъде основание за изключването на това лице от социалната сигурност? По-конкретно, трябва ли в разглеждания случай да се счита, че тъй като заинтересованото лице има пълно здравно застрахователно покритие — което представлява едно от предварителните условия за

законосъобразност на пребиваването съгласно Директива 2004/38 — може да бъде обоснован отказът това лице да бъде включено към системата за здравно обслужване, финансирана от държавата?⁹.

32. Актът за преюдициално запитване с дата 9 юли 2019 г. постъпва в секретариата на Съда на 12 юли 2019 г.

33. Писмени становища представят латвийското и испанското правителство, латвийското министерство на здравеопазването и Европейската комисия. Същите страни и заинтересовани лица, както и А, са представлявани в проведеното на 28 септември 2020 г. съдебно заседание за изслушване на устните състезания.

IV. Анализ

А. По първия преюдициален въпрос

34. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали обществено здравно обслужване като предоставяното по силата на член 17 от Закона за здравното обслужване попада в обхвата на понятието „обезщетения за болест“ по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент № 883/2004.

35. Запитващата юрисдикция посочва, че има съмнения в това отношение поради текста на член 3, параграф 5 Регламент № 883/2004, с който от приложното му поле се изключва „социалното или медицинско подпомагане“.

36. Подобно на всички страни, които са изразили становище по първия въпрос, считам, че отговорът му трябва да е утвърдителен.

37. Проблемът за разграничението между социалноосигурителните обезщетения, обхванати от Регламент № 883/2004, и „социалното или медицинско подпомагане“, изключено от него, възниква още с Регламент (ЕИО) № 1408/71⁹, който предхожда Регламент № 883/2004 и който съдържа това разграничение¹⁰.

38. Първо ще припомня, че това разграничение се основава главно на елементите, характерни за всяко обезщетение, а именно неговата цел и условията за отпускането му, а не на това дали обезщетение е квалифицирано от национално законодателство като социалноосигурително обезщетение¹¹.

39. На следващо място подчертавам, че съгласно постоянната съдебна практика, за да се приеме, че дадено обезщетение не спада към „социалното или медицинско подпомагане“ по смисъла на член 3, параграф 5, буква а) от Регламент № 883/2004, а представлява социалноосигурително обезщетение, попадащо в обхвата на този регламент, трябва да са изпълнени две кумулативни условия. Обезщетението трябва, от една страна, да се отпуска на получателите без каквато и да е индивидуална и дискреционна преценка на нуждите на лицето въз основа на определено от закона положение, и от друга страна, да е свързано с един от рисковете, изрично изброени в член 3, параграф 1 от Регламент № 883/2004¹².

⁹ Регламент на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 149, 1971 г., стр. 2).

¹⁰ Вж. решение от 27 март 1985 г., Hoesckx (249/83, EU:C:1985:139, т. 10).

¹¹ Вж. в този смисъл решение от 16 юли 1992 г., Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331, т. 14).

¹² Вж. по-специално решения от 27 ноември 1997 г., Meints (C-57/96, EU:C:1997:564, т. 24) и от 25 юли 2018 г., А (Помощ за лице с увреждане) (C-679/16, EU:C:2018:601, т. 32 и цитираната съдебна практика).

40. Що се отнася до първото условие, запитващата юрисдикция посочва, че здравното обслужване се гарантира на всяко пребиваващо в Латвия лице, което попада в една от категориите, обективно определени от Закона за здравното обслужване, за да бъде вписано в регистъра на получаващите здравно обслужване, без да се вземат предвид други лични обстоятелства.

41. Считам, че тези характеристики позволяват да се приеме, че първото условие е изпълнено.

42. Добавям, че начинът на финансиране на обезщетенията за здравно обслужване¹³ е без значение за квалифицирането на обезщетение като социалноосигурително по смисъла на този регламент¹⁴.

43. Колкото до второто условие, то изисква да се провери дали здравно обслужване като предвиденото в Закона за здравното обслужване се отнася до един от рисковете по член 3, параграф 1 от Регламент № 883/2004, в конкретния случай — до „обезщетенията за болест“, посочени в буква а) от тази разпоредба.

44. Макар понятието „обезщетения за болест“ да не е определено в Регламент № 883/2004, Съдът се е произнесъл по този въпрос, като е приел по-специално, че това понятие обхваща обезщетения, чиято основна цел е излекуването на болния¹⁵.

45. От акта за преюдициално запитване и от самото заглавие на латвийски закон, предмет на главното производство, обаче е видно, че здравното обслужване, предмет на същото производство, представлява медицинско обслужване, а следователно и обслужване, предназначено за лечението на болести.

46. Поради това считам, че обществено здравно обслужване като разглежданото в главното производство се отнася до риска болест, посочен в член 3, параграф 1, буква а) от Регламент 883/2004, и че второто условие също е изпълнено.

47. При тези обстоятелства предлагам на Съда да отговори на първия въпрос, че обезщетения за обществено здравно обслужване като разглежданите в главното производство, които се отпускат на получателите въз основа на определено от закона положение, без каквато и да е индивидуална и дискреционна преценка на нуждите на лицето, са обхванати не от понятието „социално или медицинско подпомагане“ по смисъла на член 3, параграф 5, буква а) от Регламент № 883/2004, а от понятието „обезщетения за болест“ по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от този регламент.

48. С оглед на предложения отговор на първия въпрос считам, че не следва да се отговори на третия въпрос, който е поставен само в случай че обезщетения като разглежданите в главното производство не са обхванати от Регламент № 883/2004.

49. Предлагам вторият въпрос да се разгледа във връзка с петия и шестия след разглеждането на четвъртия въпрос.

¹³ Запитващата юрисдикция обяснява, че от 2018 г. тези обезщетения се финансират както от задължителни осигурителни вноски, така и от данъците.

¹⁴ Вж. решение от 16 юли 1992 г., Hughes (C-78/91, EU:C:1992:33, т. 21).

¹⁵ Вж. по отношение на Регламент № 1408/71 решение от 16 ноември 1972 г., Heinze (14/72, EU:C:1972:98, т. 8).

Б. По четвъртия преюдициален въпрос

50. С четвъртия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която на гражданин на Съюза като А, който упражнява правото си на свободно движение, като напуска своята държава членка по произход, за да се установи в друга държава членка, се отказва правото да ползва обезщетения за здравно обслужване, които се поемат от държавата, с мотива, че не работи като заето или самостоятелно заето лице на територията на последната.

51. В това отношение веднага подчертавам, че член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 установява *само* една стълкновителна норма, чиято цел е да се определи законодателството, приложимо към социалноосигурителните обезщетения, изброени в член 3, параграф 1 от този регламент, в конкретния случай — обезщетения за болест¹⁶. Икономически неактивните лица като А, които не са обхванати от член 11, параграф 3, букви а)–г), попадат в обхвата на буква д) от тази разпоредба, която ги поставя в остатъчна категория, и за тях се прилага законодателството на държавата членка по пребиваване. В случай като разглеждания в главното производство не се оспорва, че тъй като А пребивава в Латвия, законодателството, което се прилага към него, е латвийското.

52. Целта на посочения член 11, параграф 3, буква д), както и на Регламент № 883/2004 като цяло, е да се избегне едновременното прилагане на няколко национални законодателства и да не се допусне поради липса на приложимо по отношение на тях законодателство лицата, попадащи в приложното му поле, да бъдат лишени от защита в областта на социалната сигурност¹⁷.

53. Тази разпоредба обаче не хармонизира условията за предоставяне на социалноосигурителни обезщетения като обезщетенията за здравно обслужване. Определянето им е възложено на държавите членки, които запазват компетентността си да определят здравната си политика съгласно член 168, параграф 7 ДФЕС, да уреждат своите системи за социална сигурност и да определят в националните си законодателства условията за отпускане, а следователно и за отказ на обезщетения в областта на социалната сигурност¹⁸.

54. При определянето на тези условия обаче държавите членки трябва спазват правото на Съюза, по-специално първичното право и принципа на равно третиране, посочен по-конкретно в член 4 от Регламент № 883/2004 и в член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, но съдържанието им не е предвидено в член 11, параграф 3, буква д) от този регламент. Въпросът дали условия като предвидените от разглежданото в главното производство национално законодателство съответстват на Договора за функционирането на ЕС и на актовете от вторичното право, е предмет на втория, петия и шестия въпрос, които разглеждам в следващите раздели.

55. Предлагам на четвъртия въпрос да се отговори, че член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 трябва да се тълкува в смисъл, че позволява единствено да се определи законодателството, приложимо към обезщетения за болест като разглежданите в главното производство, и не се отнася до материалноправните условия относно предоставянето на право на такива обезщетения. Тази разпоредба сама по себе си не позволява да се прецени съответствието с правото на Съюза на национална правна уредба, съгласно която на гражданин

¹⁶ Вж. решение от 14 юни 2016 г., Комисия/Обединено кралство (C-308/14, наричано по-нататък „решение Комисия/Обединено кралство“, EU:C:2016:436, т. 63) и съображения 3 и 4 от Регламент № 883/2004.

¹⁷ Вж. решение от 19 септември 2013 г., Grey (C-140/12, EU:C:2013:565, т. 40) и точка 64 от решение Комисия/Обединено кралство, както и съображение 15 от Регламент № 883/2004.

¹⁸ Вж. по-специално решения от 10 март 2009 г., Hartlauer (C-169/07, EU:C:2009:141, т. 29 и цитираната съдебна практика) и от 16 юли 2009 г., von Chamier-Glisczinski (C-208/07, EU:C:2009:455, т. 63).

на Съюза, който упражнява правото си на свободно движение, като напуска своята държава членка по произход, за да се установи в друга държава членка, се отказва правото да ползва финансирани от държавата обезщетения за здравно обслужване с мотива, че не работи като заето или самостоятелно заето лице на територията на последната.

В. По втория, петия и шестия преюдициален въпрос

56. Най-напред следва да подчертая, че съгласно акта за преюдициално запитване в момента, в който напуска своята държава по произход за неопределен период, А вече не работи в нея и вече не е осигурен към нейната система за социална сигурност. Макар да търси работа в приемащата държава членка, той не влиза в нея основно с тази цел, а за да се присъедини към съпругата и децата си. Следователно той не основава правото си на пребиваване в приемащата държава членка на качеството си на работник. Освен това, макар към него да са можели да се приложат разпоредбите на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2004/38, отнасящи се до гражданите на Съюза, които пребивават в приемащата държава членка повече от три месеца след влизането им в тази държава, за да търсят работа, от акта за преюдициално запитване е видно, че към момента на подаването на молбата си за включване към системата за социална сигурност на приемащата държава членка той е пребивавал в нея като икономически неактивно лице и правото му на пребиваване се е основавало на член 7, параграф 1, буква б) и на член 14, параграф 2 от посочената директива¹⁹.

57. Поради това считам, че с втория, петия и шестия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 4 от Регламент № 883/2004 и член 24 от Директива 2004/38 във връзка с член 7, параграф 1, буква б) и член 14, параграф 2 от нея трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат държавите членки, в качеството си на приемащи държави членки, за избягване на неприемлива тежест за финансовото равновесие на своите системи за социална сигурност, да откажат да включат към своите системи за социална сигурност и да лишат от финансирани от държавата обезщетения за здравно обслужване граждани на Съюза, които в момента, в който правят искане за включване към такава система, са икономически неактивни, но отговарят на условията по член 7, параграф 1, буква б) от посочената директива, при положение че собствените им граждани в същото положение имат право на тях.

58. За да отговоря на този въпрос, ще разгледам изводите от неотдавнашната практика на Съда относно взаимодействието между Директива 2004/38 и Регламент № 883/2004 във връзка с условието лицето да разполага с достатъчно средства, преди да приложи тези изводи към условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие. При разглеждането на второто условие ще докажа, че основен елемент от анализа е свързан с въпроса дали включването към системата за социална сигурност на приемащата държава членка създава неприемлива тежест за нейното финансово равновесие.

1. Изводите от неотдавнашната съдебна практика

59. Както се установява от текста на член 4 от Регламент № 883/2004, озаглавен „Равно третиране“, лицата, за които се прилага регламентът, получават същите обезщетения и имат същите задължения съгласно законодателството на която и да е държава членка, както нейните граждани. Тези обезщетения включват по-конкретно обезщетенията за болест, посочени в член 3, параграф 1, буква а) от този регламент.

¹⁹ Относно разликата между член 14, параграф 4, буква б) и член 14, параграф 2 от Директива 2004/38 вж. забележка под линия 43 от настоящото заключение.

60. Колкото до член 24 от Директива 2004/38, озаглавен „Еднакво третиране“, параграф 1 от него предвижда, че всички граждани на Съюза, които са упражнили правото си на свободно движение и пребивават в приемаща държава членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава членка в рамките на обхвата на приложение на Договора. Това право се упражнява при спазване на специалните разпоредби, изрично предвидени в Договора и във вторичното право.

61. Тези две разпоредби са израз — в две конкретни области, а именно на социалноосигурителните обезщетения и на гражданството — на принципа на недопускане на дискриминация, закрепен общо в член 18 ДФЕС²⁰.

62. Колкото до член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, Съдът е постановил, че що се отнася до достъпа до социални помощи като минимална издръжка, която представлява социално обезщетение, независимо от вноски, по смисъла на член 70 от Регламент № 883/2004, гражданите на Съюза могат да изискват да бъдат третирани еднакво с гражданите на приемащата държава членка само ако пребиваването им на територията на приемащата държава членка отговаря на условията по Директива 2004/38²¹. В случай че продължителността на пребиваване на икономически неактивен гражданин на Съюза е над три месеца, но под пет години, тези условия са уточнени в член 7, параграф 1, буква б) от тази директива и предвиждат, че този гражданин трябва да разполага с достатъчно средства и пълно здравно застрахователно покритие²². Съгласно член 14, параграф 2 от посочената директива правото на пребиваване се запазва само доколкото гражданинът на Съюза продължава да отговаря на тези условия²³. Целта на тези условия е да не се допусне този гражданин на Съюза да се превърне в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка²⁴.

63. По този начин Съдът уточнява наличието на връзка между правото на равно третиране съгласно член 24 от Директива 2004/38, което може да бъде обусловено от спазването на членове 7 и 14 от тази директива, и правото на социални помощи въз основа на Регламент № 883/2004. Така правото на тези обезщетения при същите условия, както за гражданите на приемащата държава членка, може да е обусловено от наличието на право на законно пребиваване в приемащата държава членка съгласно условията, уточнени в член 7, параграф 1, буква б) от посочената директива, и от спазването на тези условия през целия период на пребиваване съгласно член 14, параграф 2 от същата тази директива.

64. Въз основа на това Съдът прави извода, че член 24, параграф 1 от Директива 2004/38 във връзка с член 7, параграф 1, буква б) от нея допуска правна уредба, съгласно която от кръга на лицата с право на определени обезщетения, предвидени в Регламент № 883/2004, са изключени гражданите на други държави членки, които не пребивават законно в приемащата държава членка въз основа на тази директива²⁵. Съдът уточнява, че същият извод се налага и при тълкуването на член 4 от Регламент № 883/2004²⁶.

20 Вж. в този смисъл решение *Dano*, точка 61 и решение от 6 октомври 2020 г., *Jobcenter Krefeld* (C-181/19, наричано по-нататък „решение *Jobcenter Krefeld*“, EU:C:2020:794, т. 60).

21 Вж. решение *Dano*, т. 69.

22 Вж. по-специално решение *Dano*, точки 71 и 73, решения от 30 юни 2016 г., *NA* (C-115/15, EU:C:2016:487, т. 76) и от 2 октомври 2019 г., *Bajratari* (C-93/18, EU:C:2019:809, т. 29).

23 Вж. решение *Dano*, точка 71.

24 Вж. решение *Dano*, точка 71.

25 Вж. решение *Dano*, точка 82.

26 Вж. решение *Dano*, точка 83.

65. Тези съображения, изложени в решение *Brey*²⁷, са потвърдени в по-късните решения *Alimanovic*²⁸, *García-Nieto* и др.²⁹ и Комисия/Обединено кралство³⁰.

66. В решение *García-Nieto* Съдът уточнява, че за да се определи дали на гражданин на Съюза могат да бъдат отказани социални помощи, следва да се провери, първо, дали е приложим принципът на равното третиране, припомнен в член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, и съответно дали пребиваването на територията на приемащата държава членка е законно по смисъла на тази директива³¹, и второ, дали въпреки това положението на заинтересованото лице не попада в приложното поле на дерогацията, посочена в параграф 2 от този член 24³². Всъщност съгласно тази дерогация правото на равно третиране с местните граждани може да бъде отказано в три случая, а именно през първите три месеца от пребиваването в приемащата държава членка, през евентуално по-дългия от тези три месеца период, който съответства на търсенето на заетост съгласно член 14, параграф 4, буква б) от тази директива, и — що се отнася до искането на някои студенти за издръжка за обучение — докато последните не придобият право на постоянно пребиваване в тази държава членка.

67. След тези решения е могло да остане съмнение дали тези съображения на Съда относно връзката между член 24 от Директива 2004/38 и член 4 от Регламент № 883/2004 не се отнасят само до социалните обезщетения, независещи от вноски, като минималната издръжка, или се прилагат към социалноосигурителните обезщетения, посочени в този регламент. В решение Комисия/Обединено кралство се уточнява, че тези съображения се прилагат по същия начин към социалноосигурителните обезщетения³³.

68. Въз основа на тази съдебна практика стигам до извода, че условията, предвидени в член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38, се прилагат и към всички социалноосигурителни обезщетения, и по-специално към тези, които попадат в обхвата на първия клон на социалната сигурност, посочен в член 3, параграф 1, буква а) от Регламент № 883/2004, а именно обезщетенията за болест.

69. Въпросът, който се поставя по настоящото дело, е дали, след като тези условия са изпълнени, гражданинът на Съюза има право на еднакво третиране с гражданите на приемащата държава членка по отношение на правото на обезщетения за здравно обслужване, които се поемат от държавата.

70. Подчертавам, че А отговаря на двете условия по член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38. От акта за преюдициално запитване³⁴ се установява, а страните не спорят, че когато подава заявлението си за присъединяване към латвийската социалноосигурителна система, за да има право на такива обезщетения, А разполага с достатъчно средства и с пълно здравно

27 Решение от 19 септември 2013 г. (C-140/12, EU:C:2013:565). Вж. по-специално точки 44 и 47 от това решение, в които Съдът установява връзка между правото на социални обезщетения в съответствие с Регламент № 883/2004 и законосъобразността на пребиваването в приемащата държава членка, което може да зависи от изпълнението на условията по член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38.

28 Решение *Alimanovic*, точка 69.

29 Решение *García-Nieto*, точка 38.

30 Решение Комисия/Обединено кралство, точка 68.

31 Вж. в този смисъл решение *García-Nieto*, точка 40. Подчертавам, че що се отнася до лице като г-жа *Dano*, тя е пребивавала законно в приемащата държава членка съгласно законодателството на тази държава. Тя впрочем е получила безсрочно удостоверение за пребиваване (вж. т. 36 от решение *Dano*). Доколкото обаче не е разполагала с достатъчно средства по смисъла на член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38, тя не е пребивавала законно в тази държава по смисъла на посочената директива.

32 Вж. в този смисъл решение *García-Nieto*, точка 43.

33 По делото, приключило с това решение, Комисията е поддържала, че Директива 2004/38 не се прилага към социалноосигурителните обезщетения (вж. т. 44 и 46 от решението). След като уточнява, че разглежданите обезщетения, а именно семейни надбавки, са социалноосигурителни обезщетения (т. 61 от решението), Съдът прилага директивата към тези обезщетения (вж. т. 66 и 68 от решението) и отхвърля жалбата, с която се иска да се постанови, че Обединеното кралство не е изпълнило задълженията си, като е обвързало предоставянето на тези обезщетения с условие за законно пребиваване на негова територия.

34 Вж. точка 3.7 и точка 20, втора алинея от акта за преюдициално запитване.

застрахователно покритие. Що се отнася до последното условие, в съдебното заседание пред Съда беше уточнено, че той е бил осигурен в частно застрахователно дружество. Безспорно е освен това, че след подаването на заявлението си за присъединяване към системата за социална сигурност на приемащата държава членка А във всеки един момент продължава да отговаря на тези две условия. Ето защо, щом като не попада в една от трите хипотези, посочени в параграф 2 от тази разпоредба, такъв гражданин на Съюза по принцип би трябвало да има право на равно третиране с местните граждани по силата на член 24, параграф 1 от Директива 2004/38 и следователно да бъде включен към системата за социална сигурност на приемащата държава членка при същите условия като нейните граждани³⁵. Това би означавало той не само да има достъп до обезщетенията за здравно обслужване в рамките на системата на общественото здравеопазване, но и тези обезщетения да се поемат от държавата при същите условия като приложимите към местните граждани³⁶.

71. Изложената в предходната точка логика обаче не е очевидна, както става ясно от становищата на латвийското и испанското правителство и на Комисията.

72. Латвийското правителство подчертава, че условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие, не е включено случайно, а преследва конкретна цел. Както изискването за достатъчно средства има за цел лицето да може да се издържа само по време на пребиваването си за повече от три месеца в друга държава членка и да не трябва тя да му предоставя социални помощи под формата на жизнен минимум, изискването за пълно здравно застрахователно покритие също има за цел лице, което не е заето или самостоятелно заето, само да покрива здравните си разходи, а съответната държава членка да не е длъжна да поема такива разходи. Според това правителство не е допустимо лице да се позове на равното третиране, посочено в член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, за да се ползва от обезщетения за здравно обслужване, които се поемат от държавата, при положение че съгласно член 7, параграф 1, буква б) от тази директива то трябва да има пълно здравно застрахователно покритие, за да има право на законно пребиваване в приемащата държава членка за повече от три месеца.

73. По същия начин, като се позовава на решение *Dano*³⁷, Комисията счита, че отказът на приемащата държава членка да даде достъп до своята система за социална сигурност на гражданин на Съюза като А при същите условия, както за собствените си граждани, пребиваващи на нейната територия, е само неизбежна последица от Директива 2004/38, в конкретния случай — от условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие съгласно член 7, параграф 1, буква б) от нея.

74. Испанското правителство подкрепя становищата на латвийското правителство и на Комисията.

75. Ако обобща гледните им точки, те считат, че щом като условията лицето да разполага с достатъчно средства и с пълно здравно застрахователно покритие, трябва да бъдат изпълнени, за да се претендира за правото на равно третиране в съответствие с член 24, параграф 1 от Директива 2004/38 във връзка с членове 7 и 14 от тази директива, позоваване на това право е възможно само за предоставянето на обезщетения, различни от тези, които позволяват да се изпълнят тези две условия, като в противен случай те ще бъдат изпразнени от съдържание.

³⁵ Вж. също точка 84 от настоящото заключение.

³⁶ Вж. за сравнение точка 22 от настоящото заключение.

³⁷ Точка 77 от това решение.

76. С други думи, според тези правителства и Комисията правото на равно третиране не може да се отнася до предоставянето на минимална издръжка или до включването към системата на общественото здравеопазване на приемащата държава членка, които позволяват именно да се изпълнят условията, установени в член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38.

77. Разбирам тези мотиви. Считаю, както ще докажа, че условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие, посочено в член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38, всъщност има за цел да не се допусне икономически неактивен гражданин на Съюза да се превърне в неприемлива тежест за приемащата държава членка, преди да е придобил право на постоянно пребиваване в съответствие с член 16 от тази директива, тоест след петгодишен престой. Всъщност считаю, че през този период приемащата държава членка по принцип има право да изисква гражданинът на Съюза да сключи за своя сметка здравна застраховка, която покрива разходите за здравеопазване в приемащата държава членка³⁸. Следователно в повечето случаи тази държава членка според мен има право да откаже включването на този гражданин към нейната система за социална сигурност.

78. Въпросът, по който Съдът трябва да се произнесе, обаче е дали държава членка може „във всички случаи и автоматично“³⁹ да откаже да включи икономически неактивен гражданин на Съюза в своята система за социална сигурност при същите условия като собствените си граждани. Подчертавам, че дори за местните граждани поетото от държавата обществено здравно обслужване по принцип не е „безплатно“. Те участват или чрез осигурителни вноски, или чрез данъците, в зависимост от начина на финансиране на социалната сигурност, установен от всяка държава членка.

79. Този въпрос се поставя особено остро по отношение на гражданин на Съюза, който отговаря на условията по член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38 и същевременно е напуснал трайно своята държава членка по произход, в която поради това вече не е осигурен, и който с цел събиране на семейството се е установил в друга държава членка, в която премества центъра на всичките си интереси — семейни, лични и професионални.

80. Считаю, че в това отношение следва да се приеме по-нюансирано тълкуване от предложеното от латвийското и испанското правителство и от Комисията, както ни подсказва решение Jobcenter Krefeld, относно условието лицето да разполага с достатъчно средства. Такъв подход според мен се налага в още по-голяма степен по отношение на условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие. Ще докажа, че систематичният отказ да се предоставят обезщетения за обществено здравно обслужване на икономически неактивните граждани на други държави членки при същите условия като на местните граждани, преди да придобият право на постоянно пребиваване след петгодишно пребиваване на територията на приемащата държава членка, не се подкрепя от текста на членове 7, 14 и 24 от Директива 2004/38 и противоречи на целта за свободно движение на гражданите на Съюза, както и на самото понятие за гражданство на Съюза.

2. По понятието за пълно здравно застрахователно покритие с оглед на текста и контекста на член 7, параграф 1 от Директива 2004/38/ЕС

81. Условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие, се съдържа в член 7, параграф 1, букви б) и в) от Директива 2004/38.

³⁸ Припомням, че свободното движение на икономически неактивните граждани на Съюза може да бъде ограничено от вторичното право съгласно член 21 ДФЕС, който предвижда, че „[в]секи гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава в рамките на територията на държавите членки при спазване на ограниченията и условията, предвидени в Договорите, и на мерките, приети за тяхното осъществяване“.

³⁹ Вж. решение Jobcenter Krefeld, точка 79, откъдето са взети тези термини.

82. Най-напред, отбелязвам, че в Директива 2004/38, и по-специално в членове 7, 14 и 24 от нея, не се посочва изрично, че държава членка може да откаже да включи гражданин на Съюза към своята система за социална сигурност и следователно да му предостави обществено здравно застрахователно покритие, на основание че е икономически неактивен през периода на пребиваване от три месеца до пет години след пристигането му в тази държава членка.

83. По-конкретно, дерогацията в член 24, параграф 2 от Директива 2004/38 не предвижда такова ограничение на правото на равно третиране. Припомням, че според Съда, като дерогация от основна свобода, тази разпоредба трябва да се тълкува стриктно. Освен това в постановеното неотдавна решение *Jobcenter Krefeld*⁴⁰ Съдът уточнява нейния обхват, подчертавайки, първо, че тя се прилага само към положенията, посочени в член 24, параграф 1 от Регламент № 883/2004, и следователно само към гражданите на Съюза, чието право на пребиваване се основава на самата директива⁴¹. Второ, що се отнася до прилагането на дерогацията към търсещо работа лице, тя е насочена към лица, които имат право на пребиваване *само* на основание член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2004/38⁴².

84. От това следва, че гражданин на съюза като А, който има право на пребиваване на основание член 7, параграф 1, буква б), както и на основание член 14, параграф 2 от Директива 2004/38, а не само на основание член 14, параграф 4, буква б) от посочената директива, не попада в обхвата на дерогацията по член 24, параграф 2 от тази директива⁴³.

85. На следващо място, отбелязвам, че за разлика от текста на член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38, който налага на гражданите на Съюза условието да разполагат с достатъчно средства, „с цел да не се превърнат в *тежест* за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето на пребиваването си⁴⁴“, законодателят на Съюза не е установил такава връзка между условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие и наличието на такава тежест. Така законодателят приема, че липсата на достатъчно средства може да представлява *тежест*, която да обоснове отказа да се предоставят социалноосигурителни обезщетения при същите условия, както на местните граждани⁴⁵. Що се отнася обаче до пълното здравно застрахователно покритие, стремежът на законодателя е бил да не се допусне гражданинът на Съюза, пребиваващ в приемащата държава членка, да се превърне не просто в тежест, а в *неприемлива тежест* за нея⁴⁶.

86. Разглеждам подробно понятието за неприемлива тежест в точка 92 и сл. от настоящото заключение. На този етап само ще подчертая, че квалификацията „неприемлива“ представлява значителна разлика.

40 Вж. точка 60 и сл. от това решение. Тя се отнася до гражданин на Съюза, който е икономически неактивен към момента на подаване на молба за помощи за покриване на разходите за издръжка за себе си и за своите деца в приемащата държава членка, в която е работил преди това. Тъй като е загубил качеството си на работник, но търси нова работа в тази държава членка, той попада в приложното поле на член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2004/38. Освен това той черпи право на пребиваване в приемащата държава членка от член 10 от Регламент (ЕС) № 492/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 година относно свободното движение на работници в Съюза (ОВ L 141, 2011 г., стр. 1), поради това че децата му посещават училище в тази държава, а оттам поради правото на равно третиране с нейните граждани в областта на социалното подпомагане.

41 Вж. решение *Jobcenter Krefeld*, точка 65.

42 Вж. решение *Jobcenter Krefeld*, точки 69 и 70.

43 Подчертавам, че докато член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2004/38 се отнася до лицата, които пребивават в приемащата държава членка след първите три месеца от пристигането им, за да търсят работа, и нямат право на социални помощи от тази държава членка поради прилагането на дерогацията по член 24, параграф 2 от тази директива, член 14, параграф 2 от нея се отнася до други лица, които имат право на пребиваване на основание член 7 от посочената директива и продължават да отговарят на условията на тази разпоредба и които следователно имат по принцип право на равно третиране с местните граждани съгласно член 24, параграф 1 от същата директива.

44 Курсивът е мой.

45 Вж. в този смисъл решение *Dano*, точка 77.

46 Вж. в този смисъл решение *Dano*, точка 71.

87. Що се отнася до обхвата на понятието „пълно здравно застрахователно покритие“, подчертавам, че то не е определено в Директива 2004/38.

88. В разговорния език понятието застрахователно покритие означава „договор, с който срещу премия или вноска застраховател гарантира на застрахованото лице плащането на договорена сума в случай на настъпване на определен риск“⁴⁷. В конкретния случай целта на здравното застрахователно покритие е да покрие рисковете, свързани със здравното обслужване. Терминът „пълно“ се отнася до обхвата на рисковете, които трябва да бъдат покрити в приемащата държава членка.

89. В Директива 2004/38 обаче не се съдържа никакво уточнение относно значението на тези термини. По-конкретно в нея не се посочва дали здравното застраховане трябва да е частно, или обществено. Встъпилите в настоящото производство правителства и Комисията изхождат от предпоставката, че разглежданото застраховане трябва да е частно. Но това не се установява от текста на разпоредбата. Не е посочено и дали застрахователното покритие трябва да бъде предоставено от образувание или предприятие на приемащата държава членка, или може да произхожда от друга държава членка, по-специално от държавата членка по произход на гражданина на Съюза.

90. Решение *Vaubast* и R⁴⁸, както и насоките на Комисията относно прилагането на Директива 2004/38⁴⁹ внасят някои разяснения в това отношение. От това решение следва, че в конкретния случай съответният гражданин на Съюза, който е претендирал за право на пребиваване в приемащата държава членка, в която е упражнил правото си на свободно движение, а именно Обединеното кралство, е разполагал с пълно здравно застрахователно покритие в Германия, неговата държава членка по произход, предоставено от нейната система за социална сигурност⁵⁰.

91. Ето защо начинът на застраховане не ми се струва определящ. Важно е наличието на здравно застрахователно покритие⁵¹.

92. Освен това контекстът на Директива 2004/38 внася допълнителна яснота. Посочвам, че съгласно съображение 10 от тази директива условията по член 7 от нея имат за цел по-специално да не се допусне съответните граждани на Съюза да се превърнат в „неприемлива тежест“ за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка⁵².

93. Генезисът на тази разпоредба и насоките относно прилагането на Директива 2004/38 подчертават и значението за държавите членки да не се допусне икономически неактивен гражданин на Съюза да се превърне в такава тежест.

47 Определението е взето от речника „Le Robert“.

48 Решение от 17 септември 2002 г. (C-413/99, наричано по-нататък „решение *Vaubast*“, EU:C:2002:493) което се е отнасяло до Директива 90/364, заменена с Директива 2004/38 и съдържаща подобно задължение за здравно застрахователно покритие.

49 Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно насоки за по-добро транспониране и прилагане на Директива 2004/38 (COM(2009) 313 окончателен) (наричано по-нататък „насоките относно прилагането на Директива 2004/38“).

50 Вж. в този смисъл решение *Vaubast*, точка 89 и заключението на генералния адвокат Geelhoed по дело *Vaubast* (C-413/99, EU:C:2001:385, т. 116). Това съображение впрочем се подкрепя от посочените в предходната бележка насоки, съгласно които здравното застрахователно покритие може да произтича от присъединяването към системата за социална сигурност на държавата членка по произход на гражданина на Съюза. Комисията дава пример с лицата, които получават рента, и с пенсионерите, които имат право на здравно обслужване в съответствие със законодателството на държавата членка, която им изплаща пенсия или рента. Тази институция посочва и случая, в който законодателството на държавата членка по произход покрива здравноосигурителните обезщетения на студенти, които отиват в друга държава членка, в която да следват, без при това да сменят мястото си на пребиваване по смисъла на Регламент 1408/71, заменен от Регламент № 883/2004.

51 Задължението за здравно застрахователно покритие се съдържа в две други разпоредби от Директива 2004/38 — в член 12, параграф 2 и в член 13, параграф 2, втора алинея. Задължението е формулирано малко по-стриктно, в смисъл че изисква от заинтересованото лице да е „изцяло здравно осигурено“ в приемащата държава членка, но както член 7, параграф 1, букви б) и в) от посочената директива, текстът е неутрален по отношение на начина на осигуряване.

52 Това съображение възпроизвежда текста на съображение 4 от Директива 90/364. Вж. също решение от 21 декември 2011 г., *Ziolkowski* и *Szeja* (C-424/10 и C-425/10, EU:C:2011:866, т. 40).

94. Тази загриженост с икономически характер всъщност е отразена в трите директиви от 1990 г., които предхождат Директива 2004/38⁵³, по-специално в Директива 90/364, отразена в доклада на комитета ad hoc „Европа на гражданите“, наречен „докладът Adonnino“ от 1985 г.⁵⁴ В този доклад се предлага, освен условието лицето да разполага с достатъчни средства, да се предвиди и условието то да разполага с „подходящо осигуряване за болест“, за да се улесни приемането на проекта на Директива 90/364, който предвижда право на пребиваване за икономически неактивните граждани на Съюза⁵⁵.

95. Колкото до насоките относно прилагането на Директива 2004/38, в тях се посочва, че „[в]сяко застрахователно покритие, частно или обществено, сключено в приемащата държава членка или другаде, се приема по принцип, при условие че предоставя пълно покритие и не представлява тежест за публичните финанси на приемащата държава членка“⁵⁶.

96. Отбелязвам впрочем, че в проекта си за преразглеждане на Регламент № 883/2004, чиято цел е била да се вземе предвид практиката на Съда, Комисията е предвиждала гражданите на Съюза да имат достъп до системата за социална сигурност на приемащата държава членка, ако пребивават обичайно в нея, като участват финансово, по пропорционален начин, в здравноосигурителна схема⁵⁷.

97. От изложените по-горе съображения следва, че пълното здравно застрахователно покритие може да е частно или обществено и да произтича от осигуряването в система за социална сигурност на държавата членка по произход на гражданина на Съюза, както по делото, приключило с решение *Baumbast*, но също така на приемащата държава членка⁵⁸. Тъй като в Директива 2004/38 липсват разяснения относно понятието „пълно здравно застрахователно покритие“, считам, че условието лицето да разполага с пълно здравно застрахователно покритие, трябва да се тълкува като задължение то да разполага с пълно покритие за здравно обслужване, независимо от произхода му и евентуалния начин на осигуряване. Споменаването на „пълно здравно застрахователно покритие“ като условие за законно пребиваване на гражданин на Съюза в съответствие с Директива 2004/38 според мен само по себе си не може да е пречка за наличието на право икономически неактивен гражданин на Съюза да бъде включен към системата за социално осигуряване на приемащата държава членка. Освен това такова включване трябва да създава и „неприемлива тежест“ за финансовото равновесие на приемащата държава членка.

98. Както обаче ще докажа по-нататък, тази последица не е автоматична.

⁵³ Вж. точка 11 от настоящото заключение.

⁵⁴ Доклад Adonnino, изпратен на Европейския съвет в Брюксел на 29 и 30 март 1985 г. (Бюлетин на Европейските общности, приложение № 7/85, стр. 9 и 10). В този доклад са изготвени поредица от предложения по искане на държавните и правителствените ръководители, за да се увеличат правата на гражданите на Съюза, и по-специално правото на пребиваване. Вж. също в този смисъл заключението на генералния адвокат La Pergola по дело *Kaba* (C-356/98, EU:C:1999:470, бележка под линия 123), което се позовава на този доклад.

⁵⁵ Вж. Предложение за директива на Съвета относно правото на пребиваване (COM(89) 275 окончателен (ОВ С 191, 1989 г., стр. 5). Отбелязвам, че първото предложение за общо право на пребиваване датира от края на 70-те години на XX век. То не е включвало условие за наличие на здравно осигуряване. Вж. Предложението за директива на Съвета относно правото на пребиваване на граждани на държави членки на територията на друга държава членка, представено от Комисията на Съвета на 31 юли 1979 г. (ОВ С 207, 1979 г., стр. 14).

⁵⁶ Вж. *Сивърт* е мой (вж. т. 2.3.2 от тези насоки). Ще добавя, че тези насоки не са правно обвързващи, но могат да бъдат източник на тълкуване.

⁵⁷ Вж. Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2016 година за изменение на Регламент № 883/2004 и на Регламент (ЕО) № 987/2009 за установяване процедурата за прилагане на Регламент № 883/2004 (COM(2016) 815 окончателен), и по-конкретно член 1, параграф 3 от това предложение.

⁵⁸ Отбелязвам, че в заседанието по това дело, в отговор на въпрос на Съда относно възможността за доброволно осигуряване към системата за социална сигурност на приемащата държава членка, Комисията е посочила, че ако приемащата държава членка предвижда възможност за достъп до нейното обществено здравно обслужване чрез съвсем символично финансово участие, този път трябва да се следва, така че икономически неактивният гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, да не е принуден да сключва частна застраховка.

3. По понятието „неприемлива тежест“

99. В решение *Baumbast* Съдът подчертава, че договорът за функционирането на ЕС признава на всички граждани на Съюза правото на свободно движение и на пребиваване, независимо дали са икономически активни или не, като припомня, че това право подлежи на ограниченията и условията, предвидени в Договорите и разпоредбите за тяхното прилагане⁵⁹. Съдът обяснява, че тези ограничения се основават на идеята, че упражняването на правото на пребиваване на гражданите на Съюза може да бъде поставено в зависимост от легитимните интереси на държавите членки, един от които е имащите това право лица да не се превръщат в „неприемлива тежест за публичните финанси на приемащата държава членка“⁶⁰.

100. Съдът допълва, че прилагането на тези ограничения и условия трябва да се извършва в наложените от правото на Съюза граници и съгласно принципа на пропорционалност⁶¹.

101. В това отношение отбелязвам, че член 14, параграф 3 от Директива 2004/38 предвижда, че мярката експулсиране не може да бъде автоматична последица от прибягване от страна на гражданин на Съюза до системата за социално подпомагане на приемащата държава членка. Тази разпоредба отразява преценката на Съда по дело *Grzelczyk*⁶², според която фактът, че студент иска да получава минималната издръжка в приемащата държава членка, сам по себе си не може да доведе автоматично до загубата на неговото право на пребиваване и до отказ да му бъде предоставена поисканата социална помощ⁶³. Въз основа на това стигам до извода, че предоставянето на такава социална помощ невинаги представлява неприемлива тежест.

102. Кога една тежест става неприемлива?

103. Понятието „неприемлива тежест“ е приложено по-специално в решения *García-Nieto*, *Alimanovic* и *Dano* и е уточнено в решение *Jobcenter Krefeld* (раздел а). То е разглеждано и по дела, по които гражданин на Съюза е имал интеграционна връзка с приемащата държава членка (раздел б). Ако по делата, приключили с решенията от раздел а), положението на съответните граждани да не е налагало индивидуална преценка, то такава преценка е необходима по дело като разглежданото в главното производство (раздел в).

*а) По понятието за неприемлива тежест по смисъла на решения *García-Nieto*, *Alimanovic* и *Dano*, изяснено в решение *Jobcenter Krefeld**

104. В решение *Jobcenter Krefeld* Съдът се е погрижил да посочи изрично, че лице като жалбоподателя по делото, приключило с това решение, не представлява неприемлива тежест за системата за социална сигурност на приемащата държава членка, като разграничава неговото положение от това на г-жа *García-Nieto*, г-н *Alimanovic* и г-жа *Dano*, тоест гражданите на Съюза, за които съответно става въпрос по делата със същите имена.

105. За разлика от г-жа *García-Nieto* гражданинът на Съюза, за когото става въпрос по делото, приключило с решение *Jobcenter Krefeld*, баща на семейство, който е работил като заето лице в приемащата държава членка, не е претендирал за социална помощ през първите три месеца от пребиваването си на територията на тази държава членка.

59 Вж. в този смисъл решение *Baumbast*, точки 81—85. Вж. също бележка под линия 38 от настоящото заключение.

60 Вж. решение *Baumbast*, точка 90.

61 Вж. решение *Baumbast*, точка 91.

62 Решение от 20 септември 2001 г. (C-184/99, наричано по-нататък „решение *Grzelczyk*“, EU:C:2001:458)

63 Вж. в този смисъл решение *Grzelczyk*, точки 44 и 45.

106. За разлика от г-н Alimanović този гражданин на Съюза не е претендирал за такава помощ и въз основа на право на пребиваване за период, превишаващ тези три първи месеца, основана само на обстоятелството, че търси работа в приемащата държава членка, тъй като е имал самостоятелно право на пребиваване съгласно член 10 от Регламент № 492/2011.

107. Накрая, за разлика от г-жа Danø посоченият гражданин на Съюза не е влязъл на територията на приемащата държава членка без работа или без достатъчно средства само за да се ползва от социалните помощи, предоставяни от тази държава на собствените ѝ граждани.

108. Поради това и макар да е искал социална закрила, не е следвало да се счита, че гражданинът на Съюза представлява неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка⁶⁴.

109. Тези съображения са релевантни за гражданин на Съюза като А, тъй като неговото положение също се различава от това на г-жа García Nieto, г-н Alimanović и г-жа Danø.

110. Всъщност молбата му не е за първите три месеца от пребиваването му в приемащата държава членка, а за по-късен период. Правото му на пребиваване не е основано само на търсенето на работа в приемащата държава членка съгласно член 14, параграф 4, буква б) от Директива 2004/38, тъй като е установено, че той пребивава законно в приемащата държава членка на основание член 7, параграф 1, буква б) от тази директива. Накрая, за разлика от г-жа Danø, А не е влязъл на територията на приемащата държава членка, за да получи социални помощи или безплатно здравно обслужване от тази държава членка. Докато г-жа Danø никога не е работила и не е търсила работа в приемащата държава членка, А вече е работил в Италия и е търсил работа в Латвия⁶⁵.

111. Такива констатации според мен дават възможност да се избегне рискът гражданин на Съюза като А да се превърне в неприемлива тежест, както в трите случая, анализирани преди това от Съда.

112. Освен това, без изобщо да се държи като „социален турист“, израз, с който се описва поведението на г-жа Danø, А е изградил специални връзки с приемащата държава членка, които съгласно практиката на Съда водят до последици по отношение на понятието за неприемлива тежест. Ще ги разгледам в следващия раздел.

⁶⁴ Ще припомня все пак, както посочвам в бележка под линия 40 от настоящото заключение, че това лице е черпело правото си на пребиваване в приемащата държава членка от Регламент № 492/2011, тъй като преди това е работило в тази държава, а децата му са посещавали училище в нея.

⁶⁵ Както посочих в точка 22 от настоящото заключение, той намира работа в Латвия през 2018 г. Ще отбележа, че това обстоятелство не се отразява по никакъв начин на правния му интерес, а оттам и на допустимостта на преюдициалните въпроси, която впрочем не се оспорва. Самата запитваща юрисдикция подчертава, от една страна, че решението за отказ на осигуряване може да е незаконосъобразно и създава правен интерес. От друга страна, ако трудовото правоотношение бъде прекратено, с установяването на незаконосъобразност ще се избегне възможността авторът на това решение да приеме друго подобно решение спрямо него (вж. по аналогия решение от 28 май 2013 г., Abdulrahim/Съвет и Комисия, C-239/12 P, EU:C:2013:331, т. 61, 63 и 64).

б) По понятието за неприемлива тежест, разгледано с оглед на интеграционната връзка с приемащата държава членка

113. Съдът е трябвало да разгледа значението, което може да има интеграционната връзка с приемащата държава членка на икономически неактивен гражданин на Съюза, за правото на този гражданин на социални помощи на същото основание, както местните граждани. Практиката на Съда се е развила по-специално в рамките на дела, отнасящи се до икономически неактивни студенти, които продължават образованието си в приемащата държава членка⁶⁶.

114. Така по дело *Bidar*⁶⁷ Съдът изследва дали предоставянето на финансова помощ на учащи под формата на стипендии за издръжка, предназначени да ги подпомогнат при ежедневните разходи, може да представлява неприемлива тежест, която да се отрази на общото равнище на предоставяните от тази държава помощи.

115. В това решение Съдът постановява, че за да не се допусне такава последица, легитимно е държава членка да отпуска такъв вид помощи само на учащите, които са доказали, че в определена степен са се интегрирали в обществото на тази държава⁶⁸. Съдът приема за релевантен факта, че гражданинът на Съюза е изградил действителна връзка с обществото на тази държава, когато е пребивавал законно и е получил голяма част от средното си образование в нея. Съдът е постановил, че национална правна уредба, която не позволява на такъв гражданин да продължи висшето си образование в приемащата държава членка при същите условия по отношение на финансовите помощи като местните граждани, без да взема предвид степента на действителна интеграция на този гражданин в обществото на тази държава, не е обоснована от легитимната цел, към гарантирането на която е насочена тази уредба⁶⁹.

116. В решение *Förster*⁷⁰, постановено след решение *Bidar*, Съдът, като се основава на текста на Директива 2004/38, все пак е постановил, че държава членка може да приеме, че е легитимно да не предоставя такава помощ за издръжка на учащи от други държави членки, които пребивават на нейна територия, за да продължат образованието си, докато не са пребивавали на територията ѝ в продължение на пет години. Подчертавам обаче, че в член 24, параграф 2 от Директива 2004/38 се съдържа изрична разпоредба в този смисъл.

117. Поради това, при липсата на изрична разпоредба, която позволява да се дерогира правото на равно третиране в случай на молба за включване към системата за социална сигурност на приемащата държава членка, считам, че практиката на Съда относно действителната интеграционна връзка с обществото на приемащата държава членка и понятието за неприемлива тежест е релевантна за настоящото дело⁷¹.

66 Вж. по-специално решения от 11 юли 2002 г., *D'Hoop* (C-224/98, EU:C:2002:432), от 15 март 2005 г., *Bidar* (C-209/03, наричано по-нататък „решение *Bidar*“, EU:C:2005:169), от 23 октомври 2007 г., *Morgan и Bucher* (C-11/06 и C-12/06, EU:C:2007:626), от 18 ноември 2008 г., *Förster* (C-158/07, EU:C:2008:630), от 25 октомври 2012 г., *Prete* (C-367/11, EU:C:2012:668), от 18 юли 2013 г., *Prinz и Seeberger* (C-523/11 и C-585/11, EU:C:2013:524), от 24 октомври 2013 г., *Thiele Meneses* (C-220/12, EU:C:2013:683), от 26 февруари 2015 г., *Martens* (C-359/13, EU:C:2015:118) и от 25 юли 2018 г., А (Помощ за лице с увреждане) (C-679/16, EU:C:2018:601).

67 Точка 56 от това решение.

68 Вж. решение *Bidar*, точка 57.

69 Вж. решение *Bidar*, точки 61 и 63.

70 Решение от 18 ноември 2008 г. (C-158/07, EU:C:2008:630).

71 Подчертавам, че в решение от 25 юли 2018 г., А (Помощ за лице с увреждане) (C-679/16, EU:C:2018:601, т. 69—71) Съдът е постановил, че наличието на действителна и достатъчна връзка със съответната държава членка има за цел да гарантира финансовото равновесие на системата за социална сигурност, като позволява на посочената държава да се увери, че икономическата тежест, свързана с изплащането на това обезщетение, няма да стане неприемлива.

118. Тази действителна интеграционна връзка с приемащата държава членка, която трябва да бъде доказана, може да се основава на съвкупност от доказателства като семейния контекст и семейните корени в тази държава членка⁷², наличието на социални и икономически връзки⁷³ или на лични връзки като брак с гражданин на тази държава членка и обичайно пребиваване на територията ѝ⁷⁴, както и заетостта на тази територия на членовете на семейството, от които зависи гражданинът на Съюза⁷⁵.

119. Припомням, че действителната интеграционна връзка не трябва да се определя еднакво за всички случаи, а следва да се установи в зависимост от характеристиките на съответното обезщетение, по-специално неговото естество и неговата цел⁷⁶. Що се отнася до включването към системата за социална сигурност, според мен държавите членки могат да приемат, че интеграционна връзка, основаваща се на обичайното пребиваване на заинтересованото лице в приемащата държава членка, е доказана едва след разумен срок на пребиваване в тази държава членка, при условие че той не надхвърля това, което е необходимо, за да се гарантира, че заинтересованото лице е преместило центъра на интересите си в нея⁷⁷.

120. Не се спори, че А, който е гражданин на Съюза, припомням, е напуснал Италия, своята държава членка по произход, за да се установи в Латвия за неограничен срок при съпругата и непълнолетните си деца, и по думите на самата запитващата юрисдикция е преместил „центъра на интересите си“ в тази държава членка, с която е установил „тесни лични връзки“. Ето защо изглежда, че А има действителна интеграционна връзка с обществото на тази държава членка, което запитващата юрисдикция трябва да провери.

121. При това положение последиците, които трябва да се изведат от такава интеграционна връзка, трябва да бъдат преценени и с оглед на факта, че секторът на общественото здравеопазване има особености, които са признати от Договора за функционирането на ЕС и са отразени в практиката на Съда. Съгласно постоянната практика на Съда закрилата на общественото здраве е едно от императивните съображения от обществен интерес, които по силата на член 52 ДФЕС могат да обосноват ограничения на свободата на установяване⁷⁸ и на свободното предоставяне на услуги⁷⁹. Това се отнася и за свободата на движение и на пребиваване на гражданин на Съюза по силата на член 27 от Директива 2004/38. Тази дерогация има по-конкретно две цели, а именно поддържане на качествено, балансирано и общодостъпно медицинско или болнично обслужване и предотвратяване на *риска от сериозно засягане на финансовото равновесие на системата за социално осигуряване*⁸⁰.

122. С оглед на тези съображения считам, че след като икономически неактивен гражданин на Съюза, който има действителна интеграционна връзка в приемащата държава членка и разполага с достатъчно средства, участва във финансирането на системата за социална сигурност на тази държава членка наравно с местните граждани било с вноски, когато системата се основава на осигурителен механизъм, било с данъците в случай на национална

72 Вж. решение от 21 юли 2011 г., Stewart (C-503/09, EU:C:2011:500, т. 100).

73 Вж. в този смисъл решение от 24 октомври 2013 г., Thiele Meneses (C-220/12, EU:C:2013:683, т. 38).

74 Вж. решение от 25 октомври 2012 г., Prete (C-367/11, EU:C:2012:668), т. 50).

75 Вж. решение от 26 февруари 2015 г., Martens (C-359/13, EU:C:2015:118, т. 41).

76 Вж. решение от 4 октомври 2012 г., Комисия/Австрия (C-75/11, EU:C:2012:605, т. 63).

77 В този смисъл по аналогия решение от 23 март 2004 г., Collins (C-138/02, EU:C:2004:172, т. 70 и 73).

78 Вж. в този смисъл решение от 10 март 2009 г., Hartlauer (C-169/07, EU:C:2009:141, т. 46).

79 Вж. в този смисъл решение от 28 април 1998 г., Kohll (C-158/96, EU:C:1998:171, т. 45).

80 Вж. решения от 10 март 2009 г., Hartlauer (C-169/07, EU:C:2009:141, т. 47) и от 16 май 2006 г., Watts (C-372/04, EU:C:2006:325, т. 103 и 104 и цитираната съдебна практика).

здравна система като действащата в Латвия през 2016 г.⁸¹, включването му в тази система при същите условия като гражданите на тази държава членка по принцип не би трябвало да създаде риск от сериозно засягане на финансовото равновесие на посочената система, дори да представлява неприемлива тежест. Това обаче всяка държава членка трябва да провери.

123. Всъщност не може да се изключи възможността икономически неактивен гражданин на Съюза, който се намира в същото положение като гражданите на приемащата държава членка, да не трябва нито да плаща данък, нито да прави социалноосигурителни вноски или да трябва да го прави само символично. Считам, че в такива случаи, ако е очевидно, че включването на гражданина на Съюза при същите условия като местните граждани може да създаде риск от сериозно засягане на финансовото равновесие на приемащата държава членка, тази държава не е длъжна да му осигури равно третиране. Наличието на такъв риск обаче би трябвало да бъде проверено въз основа на обективни, подробни и цифрови данни⁸².

124. При такива обстоятелства считам, че няма пречка приемащата държава членка да въведе система за допълнителни вноски или — при липсата на такава в случай на основана на данъците национална здравна система — тази държава членка да изиска от гражданина на Съюза да продължи частното си пълно здравно застрахователно покритие за сметка на включването му към системата за социална сигурност⁸³.

125. Ето защо с оглед на този анализ считам, че икономически неактивен гражданин на Съюза, който разполага с достатъчно средства и има действителна интеграционна връзка в приемащата държава членка, може евентуално да бъде включен в системата за социална сигурност на тази държава членка дори преди да започне да работи като заето или самостоятелно заето лице или да има право на постоянно пребиваване в нея в съответствие с член 16 от Директива 2004/38⁸⁴.

126. От това според мен следва, че автоматичен и независимо от обстоятелствата отказ гражданин на Съюза като А да бъде включен към системата за социална сигурност на приемащата държава членка и да му бъде позволено да получава обезщетенията за обществено здравно обслужване при същите условия като местните граждани не е в съответствие с член 24, параграф 1 от Директива 2004/38 във връзка с член 7, параграф 1, буква б) и член 14, параграф 2 от тази директива.

127. Това съображение не се поставя под въпрос от обстоятелството, че положението на такъв гражданин на Съюза изисква индивидуална преценка, за да се провери дали е интегриран в приемащата държава членка.

81 Вж. относно различните начини на финансиране на системите за социална сигурност на държавите членки Mantu, S. et Minderhoud, P. Exploring the Links between Residence and Social Rights for Economically Inactive EU Citizens. — *European Journal of Migration and Law*, 2019, Vol. 21, No 3, p. 313—337, по-конкретно т. 2.3.

82 Вж. в този смисъл и по аналогия решение от 13 април 2010 г., Bressol и др.(C-73/08, EU:C:2010:181, т. 71).

83 В такъв случай няма пречка държавите членки да предвидят в законодателството си разпоредба, която задължава застрахователните компании да включат в договорите си клауза за директно възстановяване на държавата на разходите за здравеопазване, направени в полза на гражданина на Съюза, за да не се допусне този гражданин да се превърне в неприемлива тежест. Освен това, когато определят размера на допълнителните вноски или задължението да се продължи частно пълно здравно застрахователно покритие, държавите членки би трябвало, в съответствие с принципа на пропорционалност, все пак да внимават този гражданин да може да изпълни тези изисквания и следователно, наложените размери да не правят невъзможно или изключително трудно тяхното изпълнение.

84 От това следва, че не може се изключи възможността, ако е налице хипотезата, описана в точка 124 от настоящото заключение, такъв гражданин на Съюза, който, за да изпълни условията по член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38, първоначално е сключил частна застраховка за пълно здравно покритие, да прекрати тази застраховка, при което системата за социална сигурност на приемащата държава членка да поеме задълженията по тази застраховка.

в) По необходимостта от индивидуална преценка на положението на гражданин на Съюза, за да се определи дали представлява неприемлива тежест

128. Припомням, че разглеждането във всеки отделен случай на положението на гражданин на Съюза, за да се определи дали може да претендира за социална помощ наравно с местните граждани, трябва да се извърши за голям брой ситуации, за да не се накърни правото му на свободно движение. Такъв по-специално е случаят на студент като г-н Grzelczyk, който кандидатства за минимална издръжка и за когото следва да се провери дали нуждите му са временни⁸⁵. Такъв е и случаят на гражданин на Съюза като г-н Baumbast, тъй като разглеждането на положението му изисква проверка на различни параметри, един от които е дали вече е бил на издръжка на приемащата държава членка.

129. Безспорно в решения Alimanovic и García-Nieto⁸⁶ Съдът постановява, че по делата от вида на тези, приключили с посочените решения и решение Dano, не следва да се разглежда индивидуално положението на заинтересованите лица, за да се прецени дали представляват неприемлива тежест. Съдът подчертава, че помощта, предоставена само на един заявител, трудно може да бъде квалифицирана като „неприемлива тежест“ за държава членка по смисъла на член 14, параграф 1 от Директива 2004/38 и че следва задължително да се вземат предвид всички подавани до нея индивидуални молби⁸⁷.

130. От тези съображения имплицитно следва, че взети заедно, положенията, които са в основата на този вид дела, трябва да се разглеждат като представляващи неприемлива тежест и съответните държави членки не са длъжни да предоставят поисканите социални помощи.

131. Ето защо обстоятелството, че взето отделно, положението на всяко от тези лица не представлява неприемлива тежест, не е определящо. Ако тяхното положение отговаря на един от случаите, изрично предвидени от законодателя, по-специално в член 24, параграф 2 от Директива 2004/38, както по делата, приключили с решения García-Nieto и Alimanovic, или е подобно на това на г-жа Dano, която е упражнила свободата си на движение с единствената цел да получава социални помощи от приемащата държава членка, за такива молби трябва да се счита, че могат да предизвикат неприемлива тежест за финансовото равновесие на приемащата държава членка, която не е длъжна да ги уважи.

132. Що се отнася обаче до положението на лице като А, което не спада към тези случаи, според мен се налага обратният подход. Индивидуално разглеждане на положението на заинтересованото лице трябва да се извърши, за да се гарантира, че то е добре интегрирано в приемащата държава членка, по-конкретно че „пребивава обичайно“ в нея по смисъла на Регламент № 883/2004 и следователно може да бъде включено в нейната система за социална сигурност при същите условия като местните граждани, при условие че не е в положението, описано в точки 123 и 124 от настоящото заключение. Релевантните елементи включват по-специално изброените в член 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009⁸⁸ като семейното му положение, постоянния характер на жилището му, държавата членка, в която се счита, че пребивава за целите на данъчното облагане, както и причините за преместването му.

133. Предходният анализ относно понятието за неприемлива тежест се прилага по същия начин при тълкуването на Регламент № 883/2004.

⁸⁵ Вж. в този смисъл решение Grzelczyk, точка 44.

⁸⁶ Вж. в този смисъл решения García-Nieto, точка 46 и Alimanovic, точка 62.

⁸⁷ Вж. решение García-Nieto, точка 50. Така Съдът посочва, че в Директива 2004/38, която установява степенувана система на запазването на статуса на работник, предназначена да създаде сигурност около правото на пребиваване и достъпа до социалните помощи, са отчетени различни фактори, характеризиращи личното положение на отделните кандидати за социални помощи (вж. решения García-Nieto, т. 47 и Alimanovic, т. 60).

⁸⁸ Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент № 883/2004 (ОВ L 284, 2009 г., стр. 1). Вж. също точка 118 от настоящото заключение.

4. По последиците, които трябва да се изведат от понятието „неприемлива тежест“ с оглед на тълкуването на Регламент № 883/2004

134. Както е видно от акта за преюдициално запитване, латвийските съдилища са приели, че в съответствие с член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 е приложимо правото на държавата членка по пребиваване, в конкретния случай — латвийското право.

135. Това право може да определи обхвата на здравните обезщетения, които се поемат от държавата членка, и условията за получаването им. Както посочих в точка 53 от настоящото заключение, държавите членки са компетентни да уреждат системите си за социална сигурност и следователно да определят обхвата на предоставяните обезщетения, както и условията за придобиване на право на такива обезщетения. От това следва, че преместването на гражданин на Съюза според случая може да бъде повече или по-малко благоприятно или неблагоприятно за него в зависимост от комбинацията от приложими национални правни уредби съгласно Регламент № 883/2004⁸⁹.

136. По настоящото дело обаче проблемът не е дали на гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, могат да бъдат предоставени по-ограничени обезщетения, отколкото тези, на които би имал право в своята държава по произход, а дали може да му бъде отказано предоставянето на всякакви обезщетения за здравно обслужване, поети от държавата, с изключение на тези за спешна помощ и акушерски грижи.

137. Както припомних в точка 52 от настоящото заключение, целта, преследвана от Регламент № 883/2004, и конкретно от член 11, параграф 3, буква д) от него, е по-специално да не се допусне лица, които попадат в приложното поле на регламента, да бъдат лишени от защита в областта на социалната сигурност, тъй като по отношение на тях няма приложимо законодателство⁹⁰.

138. В случай като този на А, гражданинът на Съюза вече не е осигурен в своята държава членка по произход, тъй като е прекратил професионалната си дейност в тази държава и се е преместил да живее в друга държава членка⁹¹. Определянето на правото на държавата членка по пребиваване по принцип има за цел да не допусне той да бъде лишен от всякакво осигуряване⁹².

139. Така за случай, уреден в член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 и следователно от правото на държавата членка по пребиваване на съответното лице, Съдът постановява, че прилагането на това право не може да се постави под съмнение от обстоятелството, че някои държави членки поставят включването на заинтересованото лице към националната система за социална сигурност в зависимост от условието то да упражнява дейност като заето лице на тяхната територия, така че ако заинтересованото лице не отговаря на това условие, може да не бъде включено към система за социална сигурност и да бъде лишено от социална закрила⁹³.

89 Вж. в този смисъл решение от 16 юли 2009 г., von Chamier-Glisczinski (C-208/07, EU:C:2009:455, т. 85). Възможно е дори за определен период това преместване да доведе до пълната загуба на някои права, а именно във връзка с пенсиите. Отбелязвам обаче, че при подобен случай в решение от 19 септември 2019 г., van den Berg и др. (C-95/18 и C-96/18, EU:C:2019:767, т. 65) Съдът подчертава, че за да не се допусне подобна загуба, държавите членки следва по-специално да използват възможността, която им предоставя Регламент № 883/2004, да предвидят по взаимно съгласие изключения от принципа за прилагане на едно-единствено законодателството.

90 Вж. решение от 8 май 2019 г., Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, т. 38 и 39).

91 Вж. решение от 5 март 2020 г., Pensionsversicherungsanstalt (Обезщетение за рехабилитация) (C-135/19, EU:C:2020:177, т. 52).

92 Вж. в този смисъл решение от 8 май 2019 г., Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, т. 38, 39 и 42).

93 Вж. в този смисъл решение от 8 май 2019 г., Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, т. 42 и 43).

140. Съдът уточнява, че макар законодателството на всяка държава членка да трябва да определи условията за съществуването на правото на включване към схема за социално осигуряване, държавите членки все пак са длъжни, когато определят тези условия, да спазват разпоредбите от правото на Съюза. Съгласно постоянната съдебна практика условията за съществуване на правото на включване към схема за социална сигурност не могат да доведат до изключване от приложното поле на съответното законодателство на лицата, за които това законодателство е приложимо съгласно Регламент № 883/2004⁹⁴.

141. В това отношение, за да се установи дали условията, предвидени от национално законодателство като Закона за здравното обслужване, са в съответствие с Регламент № 883/2004, с оглед на връзката между член 4 от Регламент № 883/2004 и член 24 от Директива 2004/38 е важно да се вземе предвид тълкуването на член 24 от нея, и по-специално изводът, до който достигам в точки 125 и 126 от настоящото заключение.

142. От това следва, че условие за извършване на дейност като заето или самостоятелно заето лице на територията на приемащата държава членка като предвиденото от Закона за здравно обслужване, наложено *единствено* на гражданите на другите държави членки, при това независимо от обстоятелствата, докато не получат право на постоянно пребиваване в приемащата държава членка, също не е в съответствие с правото на равно третиране, предвидено в член 4 от Регламент № 883/2004.

143. Нещо повече, констатирам, че това различно третиране не отговаря на целта на Регламент № 883/2004 да се улесни свободното движение на всички граждани на Съюза. Всъщност за разлика от предишния Регламент № 1408/71, който се е отнасял само до зетите и самостоятелно зетите лица и до членовете на техните семейства, Регламент № 883/2004 вече се прилага към всички граждани на Съюза, включително към икономически неактивните лица, тоест незаетите лица⁹⁵.

144. От анализа по-горе следва, че не може въз основа на законодателството на приемащата държава членка автоматично и независимо от обстоятелства на гражданина на Съюза, който е преместил центъра на интересите си на територията на тази държава членка и има действителна интеграционна връзка с нея, да бъде отказано всякакво право на осигуряване само на основание че не извършва дейност като заето или самостоятелно заето лице на нейната територия.

145. Що се отнася по-специално до гражданин на Съюза като А, който се мести в друга държава членка с цел събиране на семейството, да се приеме, че той ще загуби всички свои социалноосигурителни права в областта на здравеопазването, докато не е пребивавал пет години или не е започнал работа като заето или самостоятелно заето лице в тази държава, според мен не е в съответствие с правото на свободно движение на гражданите на Съюза, гарантирано в член 21 ДФЕС и конкретизирано с Директива 2004/38 и Регламент № 883/2004, нито с понятието за гражданство на Съюза.

⁹⁴ Вж. решение от 8 май 2019 г., Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, т. 45 и 46 и цитираната съдебна практика).

⁹⁵ Вж. в този смисъл съображение 42 от Регламент № 883/2004.

5. По целта за свободно движение на гражданите на Съюза

146. Правото на свободно движение се изразява във възможността гражданинът на Съюза да отиде временно в държава членка, различна от неговата държава членка по произход, с цел работа, обучение или почивка. Но това право включва също правото на гражданин на Съюза да се установи дългосрочно в друга държава членка, в която да уреди живота си. Този избор, неразривно свързан с правото на свободно движение, предполага възможност за пълно интегриране в обществото на приемащата държава членка и еднакво третиране с това на нейните собствени граждани.

147. Ако гражданинът на Съюза като А докаже по убедителен за органите на приемащата държава членка начин, че е преместил центъра на своите интереси в тази държава, така че има действителна интеграционна връзка с нейната територия, но не може да бъде включен към системата за социална сигурност на приемащата държава членка при същите условия като нейните собствени граждани, неговото право на свободно движение би било накърнено, както подчертава и запитващата юрисдикция⁹⁶.

148. Припомням, че правото на социална сигурност е основен принцип, закрепен в член 34 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и правото на закрила на здравето, закрепено в член 35 от нея.

149. Невъзможността за такъв гражданин на Съюза да се осигурява по този начин, при положение че вече не е включен към системата за социална сигурност на неговата държава членка по произход именно поради личния му избор да я напусне и да се установи дълготрайно в друга държава членка, може да лиши заинтересованото лице от основна защита.

150. В преюдициалното си запитване *Augstākā tiesa (Senāts)* (Върховен съд) подчертава, че би било недопустимо лице да бъде изключено по този начин от системата за социална сигурност на всички съответни държави членки само поради факта че е упражнило правото си на свободно движение. Споделям тази гледна точка и считам, че това изключване би накърнило същността на статута на гражданин на Съюза, който се е превърнал в основен статут на гражданите на държавите членки⁹⁷.

151. Подобно на запитващата юрисдикция считам, че такова изключване от системата за социална сигурност противоречи на целта на Съюза да гарантира свободното движение на хора на територията на Съюза и да затвърди европейската интеграция⁹⁸ чрез повече солидарност между държавите членки⁹⁹.

152. Обстоятелството, че дори ако има финансово участие в системата за социална сигурност на приемащата държава членка икономически неактивният гражданин на Съюза би се ползвал от система, създадена от тази държава членка основно за собствените ѝ граждани и основана на предвиден за тях механизъм на солидарност, не би могло да обезсили този анализ.

153. Подчертавам, че правото на Съюза се основава на ценностите на солидарността, които бяха допълнително затвърдени след създаването на гражданство на Съюза и които са предназначени по-специално да се прилагат в случаи като разглеждания в главното производство.

⁹⁶ Без да се засяга положението, описано в точки 123 и 124 от настоящото заключение.

⁹⁷ Вж. решение *Grzelczyk*, точка 31.

⁹⁸ Вж. решение от 10 декември 2018 г., *Wightman* и др. (C-621/18, EU:C:2018:999, т. 61), в което Съдът е изтъкнал целта на Договорите за изграждане на „все по-тесен съюз между народите на Европа“.

⁹⁹ Вж. съображение 6 от Договора за ЕС.

154. Затова считам, че систематичният отказ лице като А да бъде включено към системата за социална сигурност на приемащата държава членка само на основание че в момента, в който прави искане за включване към тази система, то е безработно, не се подкрепя от текста на Директива 2004/38, нито от този на Регламент № 883/2004 и не отговаря на целта за свободно движение, гарантирано с тези два текста на вторичното право, нито на тази на авторите на Договорите, отразена в член 21 ДФЕС.

155. С оглед на изложените дотук съображения предлагам на Съда да постанови, че член 21 ДФЕС, както и член 4 от Регламент № 883/2004 и член 24 от Директива 2004/38, във връзка с член 7, параграф 1, буква б) и член 14, параграф 2 от тази директива, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която на икономически неактивен гражданин на Съюза, който отговаря на условията по член 7, параграф 1, буква б) от посочената директива и който с оглед на факта, че е преместил центъра на всички свои интереси в приемаща държава членка, доказва наличието на действителна интеграционна връзка с нея, позволява на тази държава автоматично и при всички обстоятелства да отказва включване към нейната система за социална сигурност и получаване на финансирани от държавата обезщетения за здравно обслужване при същите условия като местните граждани с мотива, че не работи като заето или самостоятелно заето лице на нейната територия.

V. Заключение

156. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд, Латвия) преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Обезщетения за обществено здравно обслужване като разглежданите в главното производство, които се отпускат на получателите въз основа на определеното от закона без каквато и да е индивидуална и дискреционна преценка на нуждите на лицето, са обхванати не от понятието „социално или медицинско подпомагане“ по смисъла на член 3, параграф 5, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност, изменен с Регламент (ЕС) № 1372/2013 на Комисията от 19 декември 2013 година, а от понятието „обезщетения за болест“ по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от този регламент.
- 2) Член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004, изменен с Регламент № 1372/2013, позволява единствено да се определи законодателството, приложимо към обезщетения за болест като разглежданите в главното производство, и не се отнася до материалноправните условия, позволяващи да се претендират такива обезщетения. Тази разпоредба сама по себе си не позволява да се прецени съответствието с правото на Съюза на национална правна уредба, съгласно която на гражданин на Съюза, който упражнява правото си на свободно движение, като напуска своята държава членка по произход, за да се установи в друга държава членка, се отказва правото да ползва финансирани от държавата обезщетения за здравно обслужване с мотива, че не работи като заето или самостоятелно заето лице на територията на последната.
- 3) Член 21 ДФЕС, както и член 4 от Регламент № 883/2004, изменен с Регламент № 1372/2013, и член 24 от Директива 2004/38 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО, във връзка с член 7, параграф 1, буква б) и член 14, параграф 2 от тази директива, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която на икономически неактивен гражданин на Съюза, който отговаря на условията по член 7, параграф 1, буква б)

от посочената директива и тъй като е преместил центъра на всички свои интереси в приемаща държава членка, доказва наличието на действителна интеграционна връзка с нея, може автоматично и при всички обстоятелства да бъде отказано включване към нейната система за социална сигурност и получаване на финансирани от държавата обезщетения за здравно обслужване при същите условия като местните граждани с мотива, че той не работи като заето или самостоятелно заето лице на нейната територия“.